

L'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental, un equipament llargament esperat

Espai Obert

Xavier Pérez i Gómez

Director de l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental

INTRODUCCIÓ

L'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental (ACVO) es va inaugurar el 30 de setembre de 2005. Culminava així un procés que va iniciar-se formalment cinc anys abans, el 25 de setembre del 2000 quan el Consell Comarcal del Vallès Oriental i l'Ajuntament de Granollers van signar un conveni per al finançament de les despeses de manteniment de l'Arxiu Comarcal. Poc després van començar les obres, finançades íntegrament per la Generalitat de Catalunya i que ja estaven gairebé acabades a finals del 2003. Al llarg del 2004 s'hi va anar portant el mobiliari i fent els darrers retocs, fins que el 2 de maig de 2005 s'hi va incorporar el director, enviat per la mateixa Generalitat de Catalunya.

L'Arxiu Comarcal forma part de la Xarxa d'Arxius de la Generalitat de Catalunya i correspon a la Subdirecció General d'Arxius del Departament de Cultura la seva direcció, impuls i coordinació. Segons el conveni de funcionament, la gestió de l'ACVO correspon conjuntament al

Consell Comarcal del Vallès Oriental i a l'Ajuntament de Granollers. La llei d'Arxius de Catalunya estableix que a cada comarca hi ha d'haver un arxiu per conservar documentació pública i privada. A Granollers la manca del fons notarial de més de 100 anys, que va ser cremat durant la Guerra Civil de 1936-1939 va ser, potser, uns dels factors que van influir negativament en el retard de la posada en marxa de l'Arxiu Comarcal, tot i que aquest fet no explica, per si sol, que el Vallès Oriental hagi estat de les darreres comarques a tenir aquest equipament arxivístic tan important.

L'ACVO comparteix les seves instal·lacions, segons el conveni, amb l'Arxiu Municipal de Granollers (AMGr) i per això al juliol de 2005 arribaren els fons municipals que fins aleshores es trobaven al magatzem de l'antiga fàbrica Roca Umbert. Al setembre, pocs dies abans de la inauguració, ingressà el fons de l'Hemeroteca Municipal Josep Móra que fins aleshores es podia consultar a la Casa Consistorial de la plaça de la Porxada. Posteriorment

Façana principal de l'ACVO. (Fotografia: Xavier Pérez, ACVO, 2005)

hi han anat entrant diferents fons documentals com el de les cambres agràries (antigues Hermandades de Ladradores y Ganaderos) transferits per l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura o els dels Jutjats de Granollers. Aquest fet de compartir instal·lacions és un dels trets diferencials de l'ACVO respecte a la resta d'arxius comarcals de la Generalitat i per això s'ha elaborat un protocol de coordinació i funcionament entre l'Arxiu Comarcal i l'Arxiu Municipal.

Pel que fa a les seves característiques tècniques, podem dir que l'ACVO va ser dissenyat pels arquitectes Andreu Bosch i Lluís Cuspinera, té una superfície de 1.570 m² i una capacitat de 10 quilòmetres de prestatgeria en armaris compactes, distribuïts en cinc dipòsits. Està protegit amb un sistema d'alarma antiincendis i antiintrusió, cambra climatitzada per a conservar

fons fotogràfics i filmogràfics i sala per a desinfecció de documents. També hi ha una sala amb armaris planers per a documents de gran format, sala de consulta amb 14 punts de lectura, sala d'actes amb capacitat per a 30 persones i sala d'exposicions, situada al vestíbul d'entrada.

El personal fix que treballa a l'Arxiu Comarcal és de tres persones: el director, que és funcionari del cos d'arxiviers de la Generalitat, i dos funcionaris de l'Ajuntament de Granollers: el responsable de l'Hemeroteca i la responsable del fons d'imatges de l'AMGr. També hi ha una arxivera del Departament de Justícia que s'encarrega de classificar i descriure els fons dels Jutjats de Granollers. A banda d'aquests funcionaris, tant l'Arxiu Comarcal com l'Arxiu Municipal compten amb col·laboradors temporals, arxiviers de suport, plans d'ocupació o becaris.

FUNCIONS DELS ARXIS COMARCALS SEGONS LA LLEI 10/2001 D'ARXIS DE CATALUNYA

A l'Arxiu Comarcal poden ingressar els fons següents:

- Documentació semiactiva i inactiva de les oficines de la Generalitat a la comarca com són l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura o les Oficines Liquidadores del Departament d'Economia i Finances (Granollers i Mollet del Vallès).
- Documentació semiactiva i inactiva del Consell Comarcal del Vallès Oriental.
- Documentació històrica d'aquells municipis de la comarca inferiors a 10.000 habitants, previ acord i sol·licitud de l'Ajuntament, llevat d'aquells que tinguin arxiu municipal en funcionament amb un arxiver professional al capdavant.
- Documentació de l'Administració de Justícia a la comarca, dels registres públics i serveis de l'Estat en els termes que s'acordin.
- Protocols notariais del districte de Granollers (partit judicial) de més de 100 anys, que en aquest cas van desaparèixer pràcticament tots durant la Guerra Civil.

També pot ingressar a l'Arxiu Comarcal la documentació d'altres ens i organismes públics del territori o la documentació de persones físiques o jurídiques (particulars, associacions, empreses...) sempre que siguin d'interès històric o cultural.

En el cas d'aquest arxiu comarcal, també hi ingressen tots aquells llibres, revistes i butlletins editats o relatius als diferents municipis de la comarca. Es tracta, en aquest sentit, de continuar la tasca duta a terme durant més de 30 anys per l'Hemeroteca

Municipal Josep Móra i que funciona ara dins les instal·lacions de l'Arxiu Comarcal. Aquesta Hemeroteca Municipal ha fet les funcions de Centre Documental Comarcal mentre no existia l'ACVO.

Altres funcions i serveis que corresponen a l'Arxiu Comarcal

Abanda de l'ingrés de fons documentals que ens assigna la Llei d'Arxius i els convenis que es puguin signar, corresponen a l'ACVO les funcions següents:

- Assessorar els arxius municipals i els ajuntaments de la comarca, especialment els de menys de 10.000 habitants, en temes d'arxivística i patrimoni documental.
- Assessorar els usuaris i historiadors que vinguin a l'arxiu i servir-los la documentació o bibliografia que puguin demanar.
- Elaborar l'inventari del patrimoni documental de la comarca.
- Vetllar pel compliment de la Llei d'Arxius i Documents de Catalunya i la resta de normativa en el territori del Vallès Oriental.
- Fomentar l'organització d'activitats de divulgació del patrimoni documental i promoure'n la recerca.

La documentació és, per norma general, de lliure accés, prèvia identificació de l'usuari, a excepció de la documentació que es trobi sense inventariar i de la documentació dels jutjats, per a la qual caldrà obtenir una autorització especial del Departament de Justícia. En cas de fons documentals en fase semiactiva provinents de diferents organismes

FONS DIPOSITATS A L'ACVO

En data 5 de desembre de 2006, a l'Arxiu Comarcal hi havia dipositats els fons documentals següents:

Fons de l'Arxiu Comarcal	Dates	Volum (metres)
Oficina Liquidadora de Mollet del Vallès	1986-2001	10,5 m
Jutjats de Primera Instància i Instrucció de Granollers	1922-1990	863 m
Cambres Agràries de l'Ametlla del Vallès, Canovelles, Cànoves i Samalús, Granollers, Llinars del Vallès, les Franqueses del Vallès, Sant Feliu de Codines, Vallromanes, Vilalba Sasserra i Vilanova del Vallès	1942-1994	9 m
Escola Pereanton de Granollers	1861-1988	1,7 m
Mas Carbonell de Santa Maria de Palautordera	1344-1623	una caixa
Josep Molas Rupelo	1916-1987	12 m
Col·lecció de manuscrits i documents diversos	1557-1860	una caixa
Hemeroteca Municipal Josep Móra de Granollers	1876-2006	215 m

Fons de l'Arxiu Municipal de Granollers

Ajuntament de Granollers	1438-1999	900 m
Ajuntament de Palou	1724-1937	5,4 m
Baronia de Montbui	1480-1899	1,5 m
Jutjat Municipal de Granollers	1857-1953	15,2 m
Roca Umbert	1889-1993	42 m
Unitesa	1920-1970	3,3 m
Indústria CIMSA	1958-1989	4,1 m
Indústria Casanova	1960-1990	0,6 m
Fons Can Bruniquer	1400-1930	0,1 m
Fons Can Travé	1537-1657	0,1 m
Fons Can Gorgui	1646-1859	0,5 m
Fons Can Clapés	1703-1895	0,2 m
Fons Mas Torrents	1713-1805	0,1 m
Documents en pergamí	s. XII-XVII	1.336 doc.
Fons d'imatges	1878-2004	45.456 imatges

Ingrés de documents dels jutjats de Granollers. (Fotografia: Xavier Pérez, ACVO, 2006)

de l'Administració, caldrà igualment autorització del titular de cada fons.

ACTIVITATS REALITZADES A L'ACVO d'octubre de 2005 a juny de 2006

Des de la seva inauguració han tingut lloc a l'ACVO les activitats de difusió següents:

- Curs d'introducció a la genealogia, a càrrec del professor Valerià Labara, membre de la Societat Catalana de Genealogia i Heràldica, novembre de 2005.
- Conferència *L'Arxiu Secret del Vaticà*, a càrrec del professor de la Universitat de Barcelona Gerard Marí, 24 de febrer de 2006.
- Conferència *Els arxius de les masies del Vallès* a càrrec del professor i historiador Xavier Ciurans, 21 d'abril de 2006.
- Visita d'un grup del Taller de Gent Gran, 15 de desembre de 2005.
- Visita i reunió de regidors de cultura de la comarca, 9 de març de 2006.
- Visita i reunió d'arxivers municipals de la comarca, 30 de març de 2006.
- Visita d'un grup d'estudiants de l'IES Antoni Cumella, 19 de maig de 2006.

L'Arxiu Municipal de Granollers també ha realitzat algunes activitats pròpies de difusió com l'exposició i presentació del llibre *Records de Granollers*, del fotògraf Esteve Gironella, el 22 de maig de 2006.

Aquests actes culturals tenen com a objectiu difondre el patrimoni cultural i històric de la nostra comarca, i donar a conèixer, igualment, el nou equipament a tota la ciutadania.

Curs d'introducció a la genealogia.
(Fotografia: Xavier Pérez, ACVO, 2005)

Sala de consulta. (Fotografia: Xavier Pérez, ACVO, 2005)

